

Årsmöte i Föreningen Grävande journalister

Fredagen den 11 april, kl 17.00, i Lokal 2, Galaxen, Borlänge

Förslag till dagordning

1. Mötets öppnande
2. Val av mötesordförande
3. Val av mötessekreterare
4. Val av två justeringspersoner tillika rösträknare
5. Godkännande av dagordning
6. Fastställande av röstlängd
7. Fråga om mötets stadgeenliga utlysande
8. FGJ:s verksamhetsberättelse 2024 och kassörens kommentar till bokslutet – *Bilaga 1*
9. Grävfonden informerar om verksamhetsåret 2024 – *Bilaga 2*
10. Revisorernas rapport – *Bilaga 1, sid 10*
11. Fråga om ansvarsfrihet för avgående styrelse
12. FGJ:s verksamhetsplan för 2025 – *Bilaga 4*
13. Styrelsens förslag - *Bilaga 5a, 5b, 5c, 5d*
 - a) Förslag om att valberedningen också blir arvodeskommitté
 - b) Förslag om förändring av styrelsearbetet
 - c) Förslag om översyn av Guldspadens kategorier
 - d) Förslag om årsmötesformer
14. Inkomna motioner – *Bilaga 6*
 - a) Max Pröckl: Ge Guldspadejuryn bättre verktyg för att undersöka om inskickade bidrag bryter mot reglerna
15. Budget för räkenskapsåret 2025 – *Bilaga 7*
16. Fastställande av medlemsavgift 2026 – *Bilaga 8*
17. Arvoden till styrelse – *Bilaga 9*
 - a) Arvoden 2025

Personval – Bilaga 10

18. Val av ordförande för föreningen
19. Val av kassör för föreningen
20. Val av övriga styrelseledamöter och suppleant
21. Val av revisorer
22. Val av Guldspadejury
23. Val av sammankallande i Guldspadejuryn
24. Val av ledamöter samt suppleanter i Grävfondens styrelse
25. Fyllnadsval av ledamot i Grävfondens styrelse
26. Val av valberedning
27. Övriga frågor
28. Mötets avslutande

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Föreningen Grävande journalister behövs. Alla röster som står upp för och försvarar den fria och oberoende journalistiken, våra arbetsmetoder och möjligheter att få ta del av allmänna handlingar behövs. Alla som jobbar mot det ökande hatet och hotet mot enskilda journalister och hela redaktioner behövs. Alla som strävar efter att ge landets alla undersökande journalister relevant och regelbunden kompetensutveckling, genom kurser och konferenser, behövs.

Det jag, som ordförande i FGJ, kommer att minnas mest från 2024 är att det var året när många aktörer som på något vis arbetar för medie- och yttrandefrihet började göra gemensam sak, som att gå ihop och skriva debattartiklar eller upprop tillsammans. FGJ har drivit opinion kring de här frågorna tillsammans med Publicistklubben, Journalistförbundet, Reportrar utan gränser, Svenska PEN, Medieinstitutet Fojo, Sveriges tidskrifter, Tidningsutgivarna, Svenska tecknare, Nätverket mot så kallat utlandsspioneri och ett stort antal företrädare för enskilda medier.

Tillsammans har vi lyft frågor om allt från sekretessbelagda förundersökningar, regleringen av databaser, begränsningar av utländska medborgares yttrandefrihet, anonyma beslutsfattare inom myndigheter och den ohållbara situationen med att inga utländska medier ges möjlighet att rapportera inifrån Gaza.

FGJ har också arrangerat Grävhäng tillsammans med Publicistklubben, i Stockholm i maj 25, i Göteborg i mars 25.

Det är också med stor glädje jag kan konstatera att den grävande journalistiken står sig fortsatt stark i Sverige, på stora och små redaktioner, i storstäder och ute i resten av landet. Aldrig tidigare har så många skickat in bidrag till Guldspaden som i år. Nytt rekord i år igen!

Tack till Guldspadejuryn som läst, lyssnat, tittat och bedömt.

Tack också till alla andra som på olika vis har bidragit till FGJs verksamhet under året. Inte minst grävarangörerna i Gävle – tack grävgeneraler och alla som arbetade ideellt med att göra det till årets grävfest.

Tack också till FGJs anställda, Daniel Wiklander på Scoop och Zara Nasenius på kansliet – utan er hade vi stått oss slätt.

Och alla de förtroendevalda som lägger sin fritid på styrelsearbete, valberedning, revision och annat. Ni är föreningens ryggrad.

Sist men inte minst vill jag också nämna vår systerorganisation, Stiftelsen Grävfonden, som inte bara erbjuder FGJs medlemmar stipendier för att åka på spännande utbildningar och praktikplatser, utan också nu ligger i startgroparna för att förverkliga ett nationellt grävcentrum i Sverige. Det kan ni höra mer om på Gräv i Dalarna!

En sak till: Gå på årsmötet! Gör din röst hörd! En förening är aldrig starkare än summan av sina medlemmar.

Ulla Sättereie, ordförande

KANSLI
Internationella Byrån
Köpmantorget 1
111 31 Stockholm

KONTAKT
E-post: kansli@fgj.se
www.fgj.se
www.gravseminariet.se

ÖVRIGA STYRELSEN

Styrelsen valdes vid årsmötet 23 mars 2024.

Åsa Larsson, vice ordförande, redaktör Källkritikbyrån, Stockholm.

Lena Pettersson, kassör, reporter Sveriges Radio, Växjö

Jessica Ziegerer, sekreterare, redaktör och reporter, HD-Sydsvenskan, Malmö.kbyrån, Stockholm.

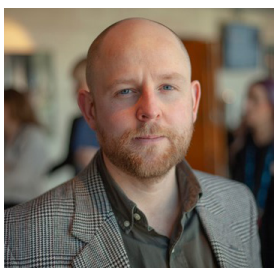
Anneli Megner Arn, ledamot, klimat- och vetenskapsreporter TV4 Nyheterna, Stockholm.

Rolf Lunneborg, ledamot, reporter och agenda-redaktör, Sundsvalls Tidning, Sundsvall.

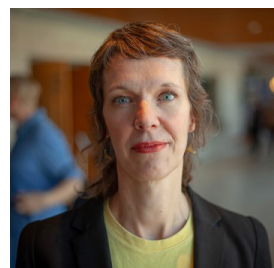
Johan Lundahl, ledamot, reporter SVT Dalarna, Falun

Tobias Andersson Åkerblom, ledamot, reporter Göteborgsposten

Nikolai Atefie, suppleant, frilansreporter

AnnaKarin Löwendahl, suppleant, redaktör, Hem&Hyra

Revisorer

Malin Crona, Sveriges Television

Jill Eriksson, frilans

Suppleant: **Johan Lindén**

Valberedning

Nils Hanson, Sveriges Television

Carolina Jemsby, frilans

Jonas Alsgren, TV4

Suppleant: **Emma Johansson**, HD-Sydsvenskan

Grävfonden

Kerstin Brunnberg, ordförande

Cecilia Zadig, ledamot

Erik Palm, ledamot

Torbjörn von Krogh, ledamot

Joachim Berner, ledamot

Ulla Sättereie, suppleant

Kalle Jungkvist, suppleant

Malte Andreasson, suppleant

Kersti Forsberg, suppleant

Martin Schori, suppleant

ÅRSBOKSLUT

FÖRENINGEN GRÄVANDE JOURNALISTER 802014–3833

ÅRSREDOVISNING

för

GRÄVANDE JOURNALISTER

Org.nr. 802014-3833

Räkenskapsåret

2024-01-01 — 2024-12-31

Styrelsen avger följande årsredovisning

Innehåll

Förvaltningsberättelse	5
Resultaträkning	6
Balansräkning	7–8
Noter	9
Underskrifter av årsredovisning	10
Revisionsberättelse	10

Sida

5
6
7–8
9
10
10

ÅRSBOKSLUT

FÖRENINGEN GRÄVANDE JOURNALISTER 802014–3833

STYRELSENS FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE 2024

Föreningen Grävande journalister, FGJ, är en ideell förening med säte i Stockholm. Föreningens syfte är att främja en djupgående och kritiskt granskande journalistik genom att verka för bättre utbildning, ökat kunskapsutbyte och samarbete journalister emellan samt att arbeta för god etik på området.

Basen i FGJ:s ekonomi utgörs av medlemsintäkterna. Under 2024 har det medlemstapp som vi sett under tidigare år bromsat. Under 2024 har vi haft 893 medlemmar, lika många som året innan. 28 av dem är studentmedlemmar. Intäkterna från medlemsavgifter uppgick till 460 583 kronor.

Vid sidan av medlemsavgifterna är överskottet från Grävseminariet den största inkomstkällan för FGJ. Gräv24 som arrangerades i Gävle gav ett överskott på cirka 700 000 kronor, vilket med råge överträffade målet om ett överskott på 550 000 kronor.

Övriga intäkter kommer främst från kursverksamhet, guldspadeinlämningar och stödmedlemmar.

10 mediabolag har valt att stödja oss under 2024: Aftonbladet, Barometern, Borås Tidning, Dagens Industri, Dagens Arbete, Hem & Hyra, Smålandsposten, Byggnadsarbetaren, Norstedts förlag, Svenska Dagbladet. Stödmedlemmarna har tillsammans stöttat FGJ:s ekonomi med 175 000 kronor.

Under året har vi valt att satsa på kursverksamheten som visar ett överskott på drygt 80 000 kronor.

Under 2024 ökade antalet inskickade guldspadenomineringar och intäkterna från anmälningsavgifterna uppgick till 108 350 kronor.

2023 arrangerade föreningen GIJC23, Global Investigative Journalism Conference, i Göteborg tillsammans med Medieinstitutet Fojo och GIJN, Global Investigative Journalism Network. FGJ arrangerade också en förkonferens i samarbete med Medier & Demokrati på Lindholmen Science Park. Projekten har slutredovisats under 2024 med ett överskott för FGJ:s del på 335 471 kronor.

Föreningens största utgifter är personalkostnader som under året uppgick till sammantaget 986 862 kronor.

Övriga fasta utgifter är framför allt hyran för kontoret i Stockholm som under 2024 kostade 100 000 kronor samt Föreningshuset som hanterar bokföring och medlemsregistret till en kostnad på drygt 190 000 kronor.

Under året har vi också haft utvecklingskostnader för webben om 75 000 kronor. Arbetet har bland annat handlat om att skapa en betalvägg och koppla den till medlemsregistret och på så sätt fortsätta erbjuda Scoop som en medlemsförmån.

Föreningen har inte haft några oväntade utgifter men flera kostnader har ökat i takt med det ökade kostnadsläget i samhället. Årsredovisningen visar trots det på ett överskott, vilket vi också budgeterat för. Anledningen är överskotten från grävseminariet samt GIJC23.

Resultatet för året landar på 340 718 kronor. Vid årets slut hade föreningen 1 305 330 kronor i kassan.

ÅRSBOKSLUT

FÖRENINGEN GRÄVANDE JOURNALISTER 802014–3833

	2024-12-31	2023-12-31
Föreningens intäkter		
Medlemsavgifter	635 583	685 445
Bidrag	150 000	-538 110
Övriga rörelseintäkter	2 616 892	2 896 194
Summa föreningens intäkter	3 402 475	3 043 529
Föreningens kostnader		
Direkta kostnader	-298 932	-567 041
Övriga externa kostnader	-1 792 302	-2 846 897
Personalkostnader	-986 862	-914 441
Övriga rörelsekostnader	–	-1 341
Summa föreningens kostnader	-3 078 096	-4 329 720
Rörelseresultat	324 379	-1 286 191
Finansiella poster		
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	410	459
Räntekostnader och liknande resultatposter	–	-52
Summa finansiella poster	410	407
Resultat efter finansiella poster	324 789	-1 285 784
Resultat före skatt	324 789	-1 285 784
Skatter		
Övriga skatter	15 929	–
Årets resultat	340 718	-1 285 784

ÅRSBOKSLUT

FÖRENINGEN GRÄVANDE JOURNALISTER 802014–3833

	2024-12-31	2023-12-31
TILLGÅNGAR		
Anläggningstillgångar		
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>		
Koncessioner, patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter	0	0
<i>Summa immateriella anläggningstillgångar</i>	0	0
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>		
Inventarier, verktyg och installationer	0	0
<i>Summa materiella anläggningstillgångar</i>	0	0
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>		
Andra långfristiga fordringar	3 000	3 000
<i>Summa finansiella anläggningstillgångar</i>	3 000	3 000
Summa anläggningstillgångar	3 000	3 000
Omsättningstillgångar		
<i>Kortfristiga fordringar</i>		
Kundfordringar	740 290	804 924
Övriga fordringar	15 658	7 216
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	54 400	38 435
<i>Summa kortfristiga fordringar</i>	810 348	850 575
<i>Kassa och bank</i>		
Kassa och bank	1 305 330	1 100 684
<i>Summa kassa och bank</i>	1 305 330	1 100 684
Summa omsättningstillgångar	2 115 678	1 951 259
SUMMA TILLGÅNGAR	2 118 678	1 954 259

ÅRSBOKSLUT

FÖRENINGEN GRÄVANDE JOURNALISTER 802014–3833

EGET KAPITAL OCH SKULDER

Eget kapital

Eget kapital vid räkenskapsårets början	702 595	1 988 379
Årets resultat	340 718	-1 285 784

Eget kapital vid räkenskapsårets slut	1 043 313	702 595
--	------------------	----------------

Kortfristiga skulder

Leverantörsskulder	28 376	61 663
Övriga skulder	168 719	189 859
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	878 270	1 000 142

Summa kortfristiga skulder	1 075 365	1 251 664
-----------------------------------	------------------	------------------

SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	2 118 678	1 954 259
---------------------------------------	------------------	------------------

ÅRSBOKSLUT

FÖRENINGEN GRÄVANDE JOURNALISTER 802014–3833

Enligt BFAR 2016:10

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen och BFAR 2016:10 Årsredovisning i mindre företag (K2).

Materiella anläggningstillgångar

Nedan finns nyttjandeperioderna angivna för företagets materiella anläggningstillgångar.

Inventarier, verktyg och installationer	År 5
---	---------

Not 2	Medelantalet anställda	2024	2023
	Medelantalet anställda	2	2

Not 3	Inventarier, verktyg och installationer	2024-12-31	2023-12-31
	Ingående anskaffningsvärden	51 400	51 400
	Utgående anskaffningsvärden	51 400	51 400
	Årets avskrivningar	0	0

ÅRSBOKSLUT

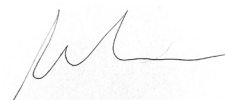
FÖRENINGEN GRÄVANDE JOURNALISTER 802014–3833

Underskrifter av årsredovisning

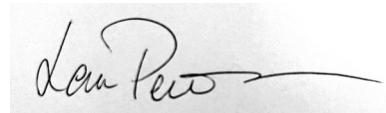
Ort
Stockholm

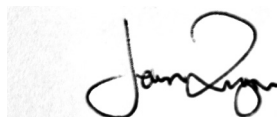
Ulla Sättereie, ordförande

Åsa Larsson, vice ordförande

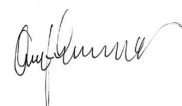
Lena Pettersson, kassör

Jessica Ziegerer, sekreterare

Anneli Megner Arn, ledamot

Rolf Lunneborg, ledamot

Johan Lundahl, ledamot

Tobias Andersson Åkerblom, ledamot

Revisionsberättelse för Föreningen Grävande Journalister verksamhetsåret 2024

Undertecknande, som utsetts av Föreningen Grävande Journalisters årsmöte att revidera föreningens räkenskaper och förvaltning för verksamhetsåret 1 januari 2024 – 31 december 2024, ber att efter fullgjort uppdrag få lämna följande berättelse.

Vi har fått tillgång till räkenskaperna och kunnat granska dem. Inkomster och utgifter är styrkta av verifikationer eller andra uppgifter. Den ekonomiska redovisningen överensstämmer med av styrelsen fattade och protokollförda beslut och diskussioner. Begärda dokument kring verksamheten har vid förfrågan funnits tillgängliga för oss för granskning.

Vi rekommenderar föreningens årsmöte att bevilja den avgående styrelsen ansvarsfrihet för den avsedda perioden.

Stockholm den 25 mars 2024

Jill Eriksson

Malin Crona

GRÄV I GÄVLE

Gräv i Gävle blev ett grävseminarium som stack ut ur mängden. Då Gävle inte hade någon lokal stor nog att rymma både seminarier och en traditionell galamiddag fick vi vara kreativa och utmana föreställningen om hur en Guldspademiddag ska gå till. Det blev annorlunda, modernt och som en gäst uttryckte det "det mest mingliga grävet någonsin".

Seminarieret hölls den 22–23 mars 2024 i det vackra Konserthuset vid Boulognerskogen i Gävle men arbetet inleddes långt innan dess. Redan våren 2023 kontaktade Gävle convention bureau en journalist verksam i kommunen och ställde frågan om det fanns intresse att arrangera Grävseminariet i Gävle. De ansvariga utgivarna på redaktionerna träffades och enades om att säga ja och att göra det tillsammans. Det var startskottet för Grävle.

Planeringen inleddes med ett öppet möte, där journalister från P4 Gävleborg, SVT Nyheter Gävleborg, Gefle Dagblad och Arbetarbladet deltog. Ett viktigt beslut tidigt i processen var att låta alla på redaktionerna, inte bara cheferna, driva arbetet med seminariet. Återkopplingen från journalisterna var entusiastisk, och snart bildades arbetsgrupper med ansvar för ekonomi, program, marknadsföring, grävgalan och andra nyckelaspekter av evenemanget. Arrangörerna i Gävle kopierade till stor del den organisation som Karlstad hade, då det var en framgångsrik och välfungerande struktur. Totalt var det 35 journalister som engagerade sig i arbetsgrupperna.

Lokalfrågan var utmanande. Gävle Konserthus var vårt enda alternativ för själva seminariet. Men ytorna var för små för att ha sittande servering vid lunch och middag. Vi löste det med ståbord vid lunchen och jobbade parallellt med att undersöka

möjligheterna att ha Guldspadegalan i en annan lokal, Gavlehov eller Gasklockorna. Det visade sig tidigt att Gasklockorna var för små för att rymma alla deltagare. Vi jobbade vidare med Gavlehov men konstaterade senare att det var ett kostsamt alternativ

som vi inte var säkra på att vi hade budget för. Vi beslutade att ha hela evenemanget i Konserthuset och även servera galamiddagen stående. Eftersom vi inte hade möjlighet att servera en traditionell sittande trerättersmiddag bestämde vi oss för att gå all in på ett modernt koncept med plockmat. Vi serverade tacos och skålar med tillbehör placerades ut på borden. Middagen blev avslappnad och social

och de gemensamma skålarna med tillbehör blev en isbrytare. Middagen var helt klart annorlunda och stack ut jämfört med ett mer klassiskt koncept, något som fick både hyllningar och kritik.

Det var en tuff tid att jaga sponsorer då det var hög inflation i Sverige och många aktörer tvingades till nedskärningar. Flera av de myndigheter och organisationer som vi hoppades på tackade nej. Gävle kommun bidrog med ett kongressbidrag och Gävleborgs journalisters utbildningsstiftelse gav 50 000 kronor som skulle gå till omkostnader för föreläsare. Vi gjorde en uppgörelse med Bonnier News som köpte 50 biljetter att dela ut till sina anställda, samt Högskolan i Gävle som köpte ett paket med biljetter samt en monterplats. Totalt hade vi fem utställare.

På hösten 2023 började programmet ta form, och vi beslutade att erbjuda ett omfattande upplägg med sex parallella föreläsningar under båda dagarna. Vårt tema för seminariet var mod och vi jobbade för att det skulle genomsyra hela evenemanget. Vi hade flera olika spår; AI, Krim, Klimat och miljö, verktygslådan

GRÄV I GÄVLE

Grävgeneralerna på scen.

och utblick Öst. Då Gävle ligger på östkusten, kriget i Ukraina rasade och Sverige var mitt inne i en nato-process kändes det viktigt och aktuellt att boka internationella föreläsare med fokus på Öst. Totalt hade vi över 70 föreläsare och kunde erbjuda ett gediget program som uppskattades av många.

Våra huvudtalare gjorde succé. Lori Hinnant och Vasilisa Stepanenko från AP reste till Sverige i princip direkt från Oscarsgalan där de vann en Oscar för dokumentären "20 dagar i Mariupol". Deras skildring av hur de jobbade på fältet i krigets Ukraina rev av en stående applåd som inte ville tystna. Vi införde ett nytt inslag där seminariedeltagarna kunde prata med våra huvudtalare under en "meet and great", vid två tillfällen i foajén. I foajén hade vi också vid flera tillfällen "Grävakuten" där deltagare kunde bolla sina grävidéer med erfarna grävare och Grävpodden spelade in ett av sina avsnitt där.

Logistiskt sett blev arrangemanget smidigt tack vare ett nära samarbete med Gävle Konserthus och

Foto: Markus Dahlberg.

Meetx, som skötte allt kring bokningar och boende. Säkerhetsplaneringen var rigorös och flöt smidigt då SR bidrog med säkerhetskunnig personal både under planeringen och på plats vid evenemanget. Vi genomförde väksök på samtliga deltagare varje gång de gick in i byggnaden och hade vidtagit flera nödvändiga åtgärder för att vara säkra på att skalskyddet var gediget.

Ekonomiskt gick Gräv i Gävle med ett överskott på cirka 700 000 kronor.

Utvärderingen gav genomgående goda betyg från besökarna. Kommunikationen, programmet och galan fick stort beröm. Det som kritiserades var lokalerna då många inte fick plats på de seminarier de ville gå på då flera av föreläsningssalarna var relativt små, samt den stående middagen.

Grävarrangörerna i Gävle ser tillbaka på ett år av hårt arbete och stora framgångar, och vi är stolta över att ha bidragit till att stärka den grävande journalistikens roll i Sverige.

VINNARE AV 2023 ÅRS GULDSPADAR

Glada vinnare på guldspadegalan i Gävle.

Foto: Markus Dahlberg.

STORSTADSTIDNING H&M och återvinningen Magnus Wennman, Staffan Lindberg. Aftonbladet

”För att med raffinerade metoder och skrämmande bilder ha avslöjat hur den svenska klädgiganten bryter mot sina egna löften om återvinning.”

MINDRE DAGSTIDNING Bemanningsskrisen Felicia Lénárd, Kenneth Westerlund, Linda Eriksson Storbacka. Södra Dalarnes Tidning

”För att med dagliga uppdateringar låtit läsarna följa hur kommunen har satt de äldres välbefinnande på spel genom märkliga bemanningskontrakt.”

ETERMEDIA RIKS NYHET Skolpengsaffärerna Lotta Sima, Julia Lindvall, Ida Andersson, Kristina Lagerström SVT Nyheter

”För att med orubblig envishet har grävt sig bakom skolindustrins framgångsfasad och avslöjat hur skattemedel bakar frasiga våfflor”

ETERMEDIA RIKS DOKUMENTÄR Den svenska spermieskandalen Fredrik Meister, Nadja Yllner, Lisa Jarenskog. SVT Uppdrag granskning

”För att gång på gång ha avslöjat den chockerande sanningen om hur barn blev till när läkare lekte Gud”

ETERMEDIA LOKAL Juristen och de osannolika gåvorna. Natalie Medic, Fredrik Svenningsson. SVT Nyheter Skåne

”För att med listiga metoder ha avslöjat en bedragare som under årtal lurat sjuka och äldre framför ögonen på sanslöst flata myndigheter.”

MAGASIN Sanningen om sprängdåden Johanna Edström, David Lundmark. Dagens Arbeta

”För att ha avslöjat hur ett ändrat regelverk banat vägen för en serie bombdåd som skakat landet.”

BOK Rättsskandalen Olof Palme Gunnar Wall.

”För att ha blottlagt den tunna is varpå svensk kriminalhistorias största antiklimax vilar. Juryn kan helt enkelt inte ’komma runt’ den här vinnaren.”

STUDENT Misstagen som sänkte Ringhals Noam Bertling, Laura Vandelin, Tove Mattsson, Elin Dahlström, Peter Karlberg. JMG/ Sveriges Radio P4 Göteborg

”För att med stort mod ha satt nytt ljus på säkerhetsbrister inom en verksamhet som förväntas rädda vårt framtida energibehov.”

JURYNS SÄRSKILDA PRIS Spårhundarna Bengt Arvidson, Dan Ivarsson, Maria Lovén, Puck Lovén (foxterrier), Joakim Palmkvist, Julius Viktorsson, Sally Wahlstedt. Sydsvenskan

”För att som ihärdiga terriers, med stadens befolkning som hjälp, nosat i spåren efter hundplågaren som härjar i Malmö.”

GULDSPADEN OCH JURYN 2024

Guldspadejuryn kan med glädje konstatera att i en hårt pressad mediebransch är det många redaktioner som satsar på grävande journalistik och vill vara med och tävla om en guldspade.

År 2023 lämnades mer än 220 bidrag in för granskning av den nio personer stora juryn. Det är drygt 30 fler än året innan. Och en bra bit över en tredjedel av bidragen kom från mindre redaktioner, inlämnade i klasserna Etermedia lokal och Mindre dagstidning.

Guldspadejuryn arbetar hårt för att bedömningen av alla inskickade bidrag ska bli så rättssäker som möjligt.

Juryn bedömer bidragen efter fem kriterier: grävinsats och metodik, avslöjande, presentation, genomslag och ansvarsutkrävande

I mindre grupper, som tar sig an ett par kategorier vardera, görs en första genomgång och de bästa bidragen i respektive kategori väljs ut. Dessa utvalda bidrag tittar hela juryn på. Bidrag som lagts åt sidan kan tas upp igen för ny diskussion. Det mesta av jobbet sköter jurymedlemmarna hemifrån, men vanligtvis träffas juryn också fysiskt ett par gånger om året.

Dessa möten är livliga men konstruktiva och präglats av djupare diskussioner om bidragens kvalitet. De jurymedlemmar som anmält jäv i en kategori deltar inte i besluten och inte heller i diskussionerna.

Vid sitt möte i februari 2024 beslutade juryn att nominera 33 bidrag till Guldspaden, och vilka som skulle belönas med 2023 års Guldspadar vid Grävseminariet i Gävle 22–23 mars 2024.

SCOOP

2024 blev Scoop en prenumererad webbtidning. Stora delar av sajten är inlåst och tillgänglig endast för medlemmar och övriga prenumeranter.

Scoop har fortsatt sin bevakning av svensk och utländsk grävande journalistik. Bland annat har vi tittat närmare på hur grävande journalister kan använda AI, bevakat inskränkningarna på yttrandefrihetens område som riskerar att påverka grävande journalistik, liksom naturligtvis de gräv som väckt mest uppmärksamhet.

Veckans gräv, Scoops podd ihop med tidningen Journalisten, fortsatte under året. Genom att bjuda in grävare till studiosamtal har vi möjlighet att snabbt få ut intervjuer om aktuella gräv, ett viktigt komplement till Scoops längre produktionstider med fördjupande artiklar.

Scoop hade under 2024 i snitt 904 unika besökare i månaden. Årets bästa dag var den 14 november, och orsaken var ett mailutskick till prenumeranterna. Mailutskicken är över huvud taget den åtgärd som

som driver mest trafik till webbplatsen.

Kulturrådet delade 2024 ut 150 000 kronor i tidsskriftsstöd till Scoop. Innevarande budgetår, 2025, är tidningen endast beviljad 90 000 kronor. Orsaken till denna ganska drastiska sänkning är okänd.

GRÄV-WIKI

FGJ:s projekt för att samla och sprida kunskap om grävmetoder till medlemmarna fortsatte under 2024. Gräv-Wiki har funnits online sedan sommaren 2024, men lanserats officiellt i samband med Gräv 2025.

Som ett led i arbetet med Gräv-Wiki har sajten fgj.se kopplats till medlemsdatabasen hos Föreningshuset, vilket gör det möjligt att göra material på fgj.se exklusivt för medlemmar. En kampanj för att locka studenter att delta i utvecklingen av innehållet i Gräv-Wiki startades under hösten, och fortsätter under 2025.

Daniel Wiklander kombinerar sin tjänst som redaktör för Scoop med en tioprocentig tjänst som redaktör för Gräv-Wiki.

UTSKOTTEN

WEBBUTSKOTTET

Föreningen har fortsatt arbeta med sajten som lanserades 2022 för att skapa en samlingsplats för medlemmar och journalister som är intresserade av undersökande journalistik. Nyheter, kurser, stipendier och evenemang så som Gräv har publicerats. Tidningen Scoop har fortsatt etablerats som en digital publikation som nås via FGJ:s sajt. Under 2024 har medlemmar och prenumeranter på ett smidigt sätt kunna logga in för att ta del av hela tidningen som övergått till att vara digital.

Arbetet med webbutvecklingsprojektet, Gräv-wikin har fortskridit under året och ska lanseras under Gräv 2025 i Dalarna. Daniel Wiklander har besökt ett flertal lärosäten för att introducera journaliststudenter i hur verktyget används och etablerade journalister har bjudits in att fylla wikin med innehåll. Under året har även ett tekniskt utvecklingsarbete genomförts gällande lösenordshanteringen.

Föreningen fortsätter att synas på sociala medier. I mars 2025 var antalet följare på Facebook 3 585, vilket är 85 fler än samma tid förra året. På X hade föreningen 1 735 följare samma tid. Föreningen har även startat ett konto på Bluesky.

Webbutskottet bestod under 2024 av Nikolai Atefie, Jessica Ziegerer, Åsa Larsson och Johan Lundahl.

OPINIONSUTSKOTTET

Under 2024 har opinionsutskottet fortsatt arbeta för stärkt offentlighetsprincip och journalistisk insyn. Samarbetet med externa aktörer har utvecklats, och det juridiska rådet med Sandra Foresti (JMG), Mats Amnell (Offentlighetsjouren) och Ulf Fahlén (Sirén) har fortsatt bidra med omvärldsbevakning och idéer.

Opinionsutskottet har lämnat remissvar på SOU 2024:51 om sekretess för förundersökningsprotokoll och framhållit vikten av transparens i rättsprocessen. Vi har även publicerat en debattartikel i ämnet.

Förutom ovanstående debattartikel har föreningens ordförande Ulla Sättereie medverkat i två andra debattartiklar och ett upprop. Den första för fram krav på regeringen om att verka för pressfrihet i Gaza och den andra opponerar mot de inskränkningar som bland annat utlandspionerilagen och regleringen av databaser innebär för mediernas möjligheter att genomföra sitt uppdrag. Uppropet, där journalister vittnar om hot och trakasserier, kräver att regering och riksdag arbetar för ett bättre samtalsklimat.

Ulla Sättereie har även representerat föreningen genom att delta i två paneldebatter; en, under Frihamnsdagarna, handlade om Göteborg som nav för grävande journalistik och den andra, som anordnades av Publicistklubbens västra krets, diskuterade sekretessbelagda förundersökningar.

Opinionsutskottet har under året bestått av Anneli Megner Arn, Ulla Sättereie, Rolf Lunneborg och Tobias Andersson Åkerblom.

KANSLIUTSKOTTET

På föreningens kansli på Internationella byrån i Gamla stan i Stockholm, jobbar föreningens deltidanställda koordinator Zara Nasenius. Hon är föreningens ansikte utåt och den medlemmarna ofta kommer i kontakt med till exempel vid anmälan till kurser eller till Guldspaden. Hon arbetar också med föreningens kurser, Grävseminariet, föreningens hemsida och svarar på frågor från både medlemmar och andra som vill komma i kontakt med föreningen.

Även Scoopredaktören Daniel Wiklander är deltidanställd av föreningen. Han har under året även arbetat med grävwikin, det som ska bli en kunskapsbank för alla grävande journalister.

Styrelsen har ett kansliutskott som under året bestått av Ulla Sättereie, Lena Pettersson, Anneli Megner Arn och Jessica Ziegerer. Utskottet arbetar med frågor som rör kansliet och de anställda.

UTSKOTTEN

INTERNATIONELLA UTSKOTTET

Under 2024 har FGJ arbetat med att stärka kontakterna med våra nordiska systerföreningar och för att möjliggöra ett nätverk för samarbete över gränsen mellan grävande journalister i de nordiska länderna.

Avsikten är att samarbetsprojektet ska lanseras under 2025. Under året har vi skickat ut en enkät till medlemmarna för att undersöka behovet av ett sådant samarbete, samt deltagit i möten med andra organisationer från Sverige, Norge, Danmark och Finland kring detta.

Vi har också besökt flera journalistkonferenser för att knyta kontakter och hämta inspiration till grävseminariet, kurser och andra delar av föreningens verksamhet: SKUP och Data-SKUP i Norge, Dataharvest i Mechelen, Belgien, samt International Journalism Festival i Perugia, Italien. Vi har även deltagit under en seminariedag hos Journalismfund.eu i Bryssel.

Webbutskottet har bestått av: Tobias Andersson Åkerblom, Jessica Ziegerer, Nikolai Atefie och Ulla Sättereie.

MEDLEMS- OCH SPONSORUTSKOTTET

2024 hade FGJ 893 medlemmar, vilket är på samma nivå som föregående år då föreningen hade 890 medlemmar.

Medlemsavgifter bokförda 2024: 469 583 kronor

Medlemsavgifter bokförda 2023: 466 445 kronor

28 av föreningens 893 medlemmar är studerandemedlemmar.

Medlemsutskottet har under året arbetat med att värva stödmedlemmar och medlemmar.

Året 2024 hade vi 10 stödmedlemmar: Aftonbladet, Barometern, Borås Tidning, Dagens Industri, Dagens Arbete, Hem & Hyra, Smålandsposten, Byggnadsarbetaren, Norstedts förlag och Svenska Dagbladet.

Med stödmedlemskapet vill föreningen sträcka ut en hand till branschen för stöd, snarare än att jobba

med försäljning och jaga sponsorer. Stödmedlemmarna stöttar föreningen med en summa varje år. Utskottet har varje år ett rundabordssamtal för stödmedlemmar. I år äger det rum under Gräv25.

Medlemsutskottet har också samverkat med utbildningsutskottet för att värva föreningsmedlemmar via nätverksträffarna Grävhäng. Vi har utvecklat en QR-kod som gör det enklare att bli medlem direkt vid ett FGJ-evenemang och det finns nu också särskilda reklamaffischer riktade till studenter som målgrupp. Vi noterar också att det medlemstapp som vi sett under de senaste åren inte har fortsatt under 2024.

Medlemsutskottet vill öka det lokala engagemang- et för FGJ och grävande journalistik. Vi fortsätter arbetet med att värva medlemmar och stödmedlemmar.

Medlems- och sponsorutskottet har under året bestått av Nikolai Atefie, Johan Lundahl, Rolf Lunneborg och AnnaKarin Löwendahl.

BLI MEDLEM I

FÖRENINGEN GRÄVANDE JOURNALISTER

Bara 240:- per år för studenter!

SKANNA! www.fgj.se

FGJ

Studentaffischen med QR-kod.

UTSKOTTEN

UTBILDNINGSGRÄVANDEN

Föreningen har hållit tre kurser sedan senaste års-mötet. Kurserna har varit välbesökta och mycket uppskattade. De har dock alla hållits i Stockholm och utbildningsutskottet kommer att arbeta på den geografiska bredden under kommande år.

Camilla Ziedorn höll 19 april kursen ”Lär dig ställa makthavarna till svars” på journalisthögskolan i Stockholm. Kursen hade nio deltagare och ett antal studenter från JMK deltog under halva kursdagen.

22 november och 4 december höll Jenny Kütting kursen ”Från nybörjare till grävare: introduktionskurs” i Acta Publicas lokaler i Stockholm. Deltagarna fick även en introduktion till Acta Publicas text- och dokumentarkiv. Kurserna hade 17 respektive 14 deltagare.

27 maj höll Föreningen Grävande journalister ett gemensamt Grävhäng med publicistklubben på temat wallraffande. Johan Fyrk från Hem & Hyra berättade om när han wallraffade som migrantarbetare i Stockholms skuggsamhälle och Daniel Andersson från Kalla Fakta pratade om det praktiska genomförandet av reportaget ”Undercover i Trollfabriken”. Nära 120 journalister deltog.

6 maj hölls ett lokalt Grävhäng i Sundsvall och det lockade ett 50-tal journalister att byta erfarenheter och dela med sig av fem lokala gräv.

- Sundsvalls Tidning – Avslöjandet av det utbredda fusket med kommunens bilpool som gick hela vägen till toppen.
- SR Västernorrland – P1-dokumentären ”Inifrån statens ungdomshem – mördare till salu”.
- Mittuniversitetet, Dcase – Studentgrävet ”#Hasch-taggar” och om drogmarknaden som bara finns några klick bort i sociala medier.
- SVT Västernorrland – Om det uppmärksammade fallet om mamman som förgiftade sitt eget barn.
- Tidningen Ångermanland – Parkeringsgrävet i Härnösand och om hur långt den goda idén kan bära.

TV4:s Daniel Andersson på Publicistklubbens och FGJ:s gemensamma arrangemang i Stockholm.

Foto: Daniel Wiklander.

På scen stod DN:s Adrian Sadikovic, tidigare Mittuniversitetstudent som då nyligen nominerats till en guldspade för De dolda Rysslandsaffärerna, Leif Johansson, Sundsvalls Tidning, Charlotta Hagberg Widdell, Sveriges Radio, Petra Berggren, Sverige Radio, Lina Olsson Reise, Sundsvalls Tidning och Miun, Stina Ahlinder och Sara Carlzén, Sveriges Television, och Agnes Kågström, Tidningen Ångermanland.

Ett Grävhäng ska genomföras 26 mars i Göteborg i ett samarrangemang med PK Västra. På scen:

- Maktens chattar (Michael Verdicchio och Anna Ekström, GP)
- Rena hus – smutsigt städ (AnnaKarin Löwendahl, Hem&Hyra)
- En mammas mardröm (Josephine Freje, Kaliber)

Utbildningsutskottet består av Åsa Larsson, Anneli Megner Arn, Johan Lundahl, Rolf Lunneborg och AnnaKarin Löwendahl.

Gräv 2024 i Gävle.

 FGJ
FÖRENINGEN GRÄVANDE JOURNALISTER

Bilaga 2: Förvaltningsberättelse för Stiftelsen Grävfonden

ÅRSREDOVISNING FÖR Stiftelsen Grävfonden

räkenskapsåret 2024-01-01 – 2024-12-31

Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor, SEK.

Förvaltningsberättelse för Stiftelsen Grävfonden år 2024

Stiftelsen har sitt säte i Stockholm.

Stiftelsens ändamål

Styrelsen för Grävfonden har fortsatt sitt arbete i enlighet med syftet och ändamålet som det uttrycks i Grävfondens stiftelseurkund från 2017: ”... har till ändamål att främja en djupgående och kritiskt granskande journalistik, att verka för en bättre utbildning inom den undersökande journalistiken, och i övrigt verka för att stärka den granskande journalistikens status och sprida insikt om dess betydelse för demokratin.” Stiftelsen ger ut utbildnings- och praktikstipendier till sökanden, som är medlem i Föreningen Grävande Journalister.

Verksamhet

Styrelsens uppdrag har varit att värva donatorer för finansiering av Grävfondens verksamhet samt att förvalta stiftelsens donationskapital. Målsättningen är att bidra till att möta mediebranschens ökande behov av kompetensutveckling inom undersökande journalistik.

Styrelsen har under året lanserat planerna på ett utbildningsprojekt, ett Grävcentrum/ centrum för undersökande journalistik efter norsk och dansk förebild. Presentationen av projektet ägde rum vid ett seminarium med inbjudna representanter för donatorer, medieföretag, medieorganisationer, grävredaktioner, medieutbildare, mediepolitiker, journaliststudenter och föreläsare. Mottagande blev mycket positivt.

Ambitionen är att skapa bättre förutsättningar för utbildning i journalistisk spetskompetens inom grävmetodik, källkritik med kunskap i verifiering av ord och bild, ekonomisk analys och hantering av stora datamängder, AI-stödd datajournalistik samt arbetsledarutbildning. Målet är att stärka också små och lokala redaktioner, som idag saknar möjligheter att utföra undersökande projekt till följd av bristande resurser och bristande kompetens, genom tillgång till gratis rådgivning i konkreta fall. Tematiska vita fläckar kan motverkas och läsarnas informationsbehov kan tillfredsställas, vilket också kan stärka de lokala mediernas överlevnadskraft.

Bakgrund

Under år 2024 satte alltså Grävfondens styrelse upp ett nytt ambitiöst mål för att så kraftfullt som möjligt främja Grävfondens syfte och ändamål. Vi anser att betydelsen och vikten av undersökande journalistik har ökat i takt med att desinformation och konspirationsaktiviteter tilltagit i omfattning och genomslag. Då de sociala medierna som en gång välkomnades som forum för diskussion och kunskap alltmer har blivit otrygga och hotfulla digitala rum, så

behöver journalistiken förstärka sin roll som pålitlig och verifierbar källa i det offentliga samtalet. Behovet av samarbete med grävorganisationer i andra länder har förstärkts i takt med ökande internationell och svensk organiserad brottslighet och företagande, bolagiseringen av välfärdstjänster och forskningsfusk. Inte minst har avancerad digital teknik blivit verktyg för sådana verksamheter. Forskning och utveckling av verktyg för undersökande journalistik i nordiska och internationella samarbeten kan komma att bli viktiga för möjligheterna att bevaka och beskriva hoten mot våra politiska och ekonomiska system, såväl som hoten mot klimatet; därtill i ett nytt säkerhetspolitiskt läge.

Finansiering

Styrelsen ser helst att finansieringen av Grävcentrum, centrum för undersökande journalistik kommer att kunna stå på flera ben. Donatorer med samhällsengagemang har visat intresse att vara med och finansiera. Vidare har två motioner lagts fram i Sveriges riksdag med förslag om att utreda möjligheterna till ett visst statligt stöd till ett nationellt Grävcentrum. Tredje benet bör bli support från mediebolag. Fjärde benet skulle med fördel vara att Grävcentrum får en fysisk plats i en organisation/ lärosäte med hög kompetens inom något av de områden inom vilket Grävcentrum har ambitioner att utbilda.

Övrig verksamhet

Representanter för styrelsen deltog på Föreningen Grävande Journalisters årliga seminarium i Gävle med en egen programpunkt för att informera om inspirerande norska och danska erfarenheter och väcka frågan om ett svenskt Grävcentrum.

Grävfondens styrelsen representerades också vid den internationella konferensen om framtiden för lokal undersökande journalistik som arrangerades av Gravercentret i Århus, Danmark.

En ny och mer ändamålsenlig hemsida för gravfonden.se har tagits fram under året.

Vidare har Grävfonden lagt sin digitala organisation och administrativa verksamhet i en styrelse- och samarbetsportal för att underlätta kommunikation och administrativt arbete.

Stipendier

Grävfonden har delat ut drygt 437 000 kr i utbildnings-och praktikstipendier under verksamhetsåren 2017- 2024. Stipendiebeloppet år 2024 var 20 000 kr.

Under år 2024 har Stiftelsen Grävfonden fortsatt sitt samarbete med Centre for Media Studies vid Stockholm School of Economics i Riga. Detta gav möjlighet för två stipendiater att delta i Summer School in Investigative Reporting.

Stora och små donationer

Grävfondens styrelse arbetar aktivt vidare för att få flera stödjande donatorer, som vill verka för att sprida insikten om journalistikens betydelse för vår demokrati. Grävfonden har sammantaget mottagit 2,4 miljoner kr i donationer under verksamhetsåren 2017- 2024. Därav 1000 kr under 2024.

Kapitalförvaltning

Kapitalet har förvaltats i enlighet med stiftelsens placeringspolicy, vilken tar särskild hänsyn till hållbara och långsiktiga investeringar. Vid utgången av året uppgick stiftelsens totala tillgångar till drygt 1,8 miljoner kr.

Ekonomisk översikt

Övrig finansiell post 76 000 kronor utgörs huvudsakligen av avkastning på placerat kapital i Handelsbankens Stiftelsefond. Mindre del av intäkterna kommer från placering på bankkonto till fast ränta.

Stiftelsens kostnader uppgår i sin helhet till 142 000 kr, varav den största kostnadsposten på 37 000 kr utgörs av kostnader för Grävfondens seminarium den 12 september. Resterande kostnader på 67 000 kr gäller uppdatering av Grävfondens hemsida, en ny styrelseportal och administrativa kostnader.

Styrelseledamöters deltagande i Föreningen Grävande Journalisters seminarium i Gävle samt vid Gravecentrets internationella konferens i Aarhus har kostat 30 000 kr.

Grävfondens resultat landar på ett underskott på 65 000 kr för år 2024.

Styrelsen

Styrelsen har hållit 12 styrelsemöten under år 2024.

Styrelsens ledamöter: ordförande Kerstin Brunnberg, Joachim Berner, Cecilia Zadig, Erik Palm och Torbjörn von Krogh.

Suppleanter: Ulla Sättereie, vice ordförande, Malte Andreasson, Kersti Forsberg, Kalle Jungkvist och Martin Schori.

Särskilt tack

Styrelsen vill framföra ett särskilt tack för pro bono- insatser.

Erik Lagerwall, Niclas Almendal, Handelsbanken Kungsträdgården.

Lars-Åke Andréasson, Auktoriserad revisor, R3 Revisionsbyrå.

Flerårsöversikt (Tkr)

	2024	2023	2022
Stiftelsens intäkter	0	0	0
Årets resultat	- 65	40	- 39
Eget kapital	1 844	1 929	1 678
Förmögenhet	1 894	1 928	1 676
Disponibla medel	744	829	578
Beviljade anslag	20	123	104
Stiftelsens soliditet	97,6 %	99,6 %	99,9 %

Bilaga 4: Förslag till verksamhetsplan 2025

FGJ:s grundläggande verksamhet

- Anordna det årliga Grävseminariet, där Guldspadarna delas ut
- Erbjuder utbildningstillfällen, kurser eller föreläsningar, samt Grävhäng på olika platser i landet fysiskt och/eller digitalt

Ekonomi

- Sträva efter att öka antalet medlemmar och göra en medlemskampanj med mål att ha minst 1000 betalande medlemmar
- Sprida konceptet stödmedlemskap till fler mediebolag, förlag och journalistutbildningar för att därigenom öka intäkterna

Verksamhetsutveckling

- Vidareutveckla Gräv-wikin tillsammans med medlemmarna
- Se över och utveckla föreningens organisation, verksamhet och styrelsearbete

Internationellt arbete

- Delta i det nordiska, europeiska och globala samarbetet kring grävande journalistik
- Arbeta för att möjliggöra nätverkande bland medlemmar och internationella kollegor

Medlemsarbete

- Fortsätta arbetet med att värva nya medlemmar och öka ansträngningarna för att behålla dem som är medlemmar
- Genomföra riktat arbete gentemot journalistutbildningar i syfte att sprida information om grävande journalistik och föreningen, samt öka antalet studentmedlemmar
- Uppmuntra och stödja utvecklingen av lokala/regionala nätverk inom FGJ

Opinionsarbete

- Stärka föreningens opinionsbildande arbete och vara aktiva i debatter som rör FGJ:s frågor
- Delta i evenemang som ger medlemsnytta eller är en del av opinionsarbetet
- Skriva remissvar och debattartiklar
- I samarbete med medlemmar och andra intresseorganisationer värna offentlighetsprincipen, arbeta för ett öppet och transparent samhälle, offentlighetsprincipen, medie- och yttrandefrihet samt mot hat och hot mot journalister

Bilaga 5: Styrelsens förslag

5a: Förslag om att valberedningen också blir arvodeskommitté

Bakgrund

Styrelsen fick från årsmötet 2024 i uppdrag att utreda en modell där styrelsen slipper att föreslå arvoden till sig själv.

Genom åren har FGJ:s styrelse haft till uppgift att se över och föreslå årsmötet förändringar av föreningens styrelsearvoden. I dag är det två funktioner, ordföranden samt kassören, som uppbär ett uppdragsarvode om tolv dagsarvoden vardera.

Ordningen att styrelsen lägger förslag om de egna arvodesnivåerna är inte ovanlig i mindre organisationer, men vi uppfattar ändå att det är en olycklig situation som FGJ bör undvika. I våra yrkesroller skulle vi reagera på möjliga intressekonflikter om det förekommer i organisationer vi granskar.

Det rör sig om ett begränsat uppdrag och därför anser styrelsen att det inte finns anledning att inrätta en särskild arvodeskommitté. Vi har därför tagit upp en diskussion om ett kompletterande uppdrag till valberedningen att inför varje årsmöte se över nivån på dagsarvodet och föreslå justeringar till följd av kostnadsförändringar i samhället i övrigt.

Uppdraget begränsar sig till en översyn av nivån på arvodet. I övrigt är det styrelsen som lägger förslag till årsmötet om antalet arvoderade dagar och till vilka styrelseledamöter arvoden ska utgå.

Styrelsen föreslår att årsmötet beslutar:

- att valberedningen också fungerar som arvodeskommitté och får i uppdrag att göra en årlig översyn av föreningens arvodesnivåer och därefter lägga förslag till årsmötet

5b: Förslag om förändring av styrelsearbetet

Press- och yttrandefriheten är i dag mer utsatt än på många år och det finns starka krafter som utmanar den undersökande journalistiken, en grundbult i alla demokratiska samhällen. Föreningen Grävande journalisters syfte är att främja djupgående och kritiskt granskande journalistik.

För att säkerställa vår handlingskraft och uthållighet i detta angelägna arbete behöver FGJ:s verksamhet ses över. Styrelse och ordförande behöver ett mer hållbart arbetssätt, både när det gäller struktur och resursfördelning.

För ett positivt ekonomiskt resultat har föreningen de senaste åren varit beroende av tillfälliga intäkter. Styrelsen vill se ett helhetsgrepp där vi får bukt med den situationen och bibehåller allt det positiva som föreningen åstadkommer.

Ett omtag för också med sig potentiella mervärden för föreningen: större utväxling på nedlagda resurser, ökad synlighet utåt, fler medlemmar, en stärkt förankring i medie-Sverige och att vi är en tydligare röst i samhällsdebatten.

Vi kommer långt med ideella krafter, men inte ända fram och nu behöver föreningen göra en kraftsamling.

Styrelsen föreslår därför en förstärkning av ordföranderollen i FGJ. Förslaget syftar till att utöka ordförandens uppdrag som talesperson och lägga grunden för ett ledarskap som ges möjlighet att tillvarata och utveckla FGJ:s förtjänster.

BAKGRUND

De som arbetar med föreningen är i dagsläget en ideellt arbetande styrelse, en ordförande och en kassör som vardera har tolv arvoderade dagar om året och två deltidanställda. Därtill kommer de många ideellt engagerade medlemmar som hjälper föreningen på många vis, däribland arrangörerna för det årliga Grävseminariet, Grävfonden och Guldspadejurn.

Föreningen anordnar utbildningar och grävhäng, driver opinion, skriver remissvar, ansvarar för medlemsutveckling och stödmedlemskap samt nätverkar med nordiska och internationella aktörer inom grävande journalistik. FGJ driver också webbtidningen Scoop, har digital närvaro via sajt och sociala medier, och lanserar inom kort en medlemsexklusiv gräv-wiki.

Att driva detta kräver koordination och översikt. Över ett antal år har många i styrelsen, däribland flera föregående styrelseordförande, påtalat att uppdraget tar väldigt mycket tid och kraft i anspråk. Om verksamheten ska fortsätta i samma omfattning som nu, eller till och med utvecklas och växa, behöver FGJ utreda hur en framtida lösning skulle kunna se ut.

2024 fick styrelsen i uppdrag av årsmötet att utreda en ny modell för styrelsearbetet och ordförandens arvodering. Målet har varit att hitta ett mer hållbart sätt att arbeta på, och att kunna göra en ordentlig översyn av verksamheten.

VAD VI GJORT

Under året har en arbetsgrupp bestående av Åsa Larsson, Rolf Lunneborg och AnnaKarin Löwendahl

arbetat med att utreda frågan och ta fram ett förslag. Gruppen har intervjuat styrelsen, föreningens två anställda Daniel Wiklander och Zara Nasenius, FGJ:s tidigare ordförande Fouad Youcefi samt representanter för norska SKUP, danska FUJ, Reportrar utan gränser och arbetsgivarorganisationen Fremia som FGJ tillhör.

Utifrån dessa intervjuer har ett antal problem, mål och behov för en framtida FGJ-organisation identifierats. Arbetet har sedan presenterats för styrelsen under en strategihelg i januari där frågan gavs stort utrymme.

VAD VI KOMMIT FRAM TILL

Styrelsen har övervägt flera olika sorters lösningar, däribland att utöka antalet ledamöter i styrelsen avsevärt, enligt norsk och dansk modell.

Efter omsorgsfulla genomgångar och grundliga diskussioner har styrelsen kommit fram till att en utökning av tiden som den mest centrala personen i föreningens styrelse kan lägga på arbetet är den bästa lösningen.

Vi föreslår att ordförandens uppdrag utökas från dagens nivå till motsvarande en dag i veckan, 45 veckor om året, och att förändringarna träder i kraft från och med september i år.

I dag har ordförande och kassör vardera tolv arvoderade dagar per år. Den föreslagna förändringen innebär att ordförandens uppdrag utökas med ytterligare 33 dagar, vilket med dagens arvodesnivå medför en merkostnad för helår på 56 100 kronor.

Konsekvenserna för 2025 innebär ett uppdrag för ordföranden motsvarande ytterligare tolv arvoderade dagar från och med september. Med dagens arvodesnivå skulle det innebära en merkostnad på 20 400 kronor.

Observera att nivån på arvoden avhandlas senare under årsmötet på punkt 17.

MÅLET MED SATSNINGEN

Styrelsen vill möjliggöra en mer målinriktad verksamhet och en fokusering av de många ideella krafter som utgör Föreningen Grävande journalister.

Utöver det bedömer styrelsen att satsningen kommer att göra föreningen än mer synlig och relevant för nuvarande och blivande medlemmar. En vässad verksamhet möjliggör också en fördjupad förankring bland landets mediehus, en viktig förutsättning för framtida engagemang. Framför allt kan föreningen stärka sin roll i samhällsdebatten och bli en ännu tydligare ambassadör för den granskande journalistikens demokratiska värde.

EKONOMIN

Det finns ingen enskild åtgärd som väger upp för satsningen ekonomiskt, utan styrelsen räknar med att bland de positiva effekter som satsningen medför så kommer en del att vara av ekonomisk natur. Styrelsen uppskattar att satsningen ur ett ekonomiskt perspektiv kan ge:

► En generell ökning av FGJ:s intäkter. Ett mer handlingskraftigt FGJ bör medföra en ökning i medlemsantal, på grund av möjligheterna att bedriva en mer aktiv medlemsrekrytering. Satsningen

bör även leda till utökade möjligheter till lönsamma utbildningar och ännu bättre förutsättningar för Grävseminariet. Att synas och höras mer i samhället och journalistbranschen gör också att föreningen exponeras för fler möjligheter och potentiella samarbeten som kan vara inkomstbringande.

► Möjligheter att söka finansiering från olika instanser. I dagsläget går en del möjligheter styrelsen förbi på grund av bristen på tid. Den här satsningen medför att FGJ mer metodiskt kan gå igenom möjliga källor till stöd.

► En översyn av verksamheten. Styrelsen vill att en ordförande med den föreslagna utökade arvoderingen får årsmötets mandat att, i samarbete med styrelsen, göra en genomgång av alla FGJ:s delar och komma med genomarbetade förslag till förändringar som kan bidra till att effektivisera verksamheten och trygga föreningens ekonomi och uppdrag.

Styrelsen bedömer att det här är en nödvändig satsning som kommer att ha en mycket positiv effekt på verksamheten.

Styrelsen föreslår att årsmötet beslutar:

- att tiden som ordföranden arvoderas utökas till motsvarande en dag i veckan (45 dagar per år) och att förändringarna träder i kraft i september i år
- att ordföranden och styrelsen ska genomföra en översyn av FGJ:s verksamhet i syfte att förbättra den och föreningens ekonomi

Föreningens ordförande och kassör har inte deltagit i arbetet med att ta fram detta förslag.

5c: Förslag om översyn av Guldspadens kategorier

Guldspadejuryn har kontaktat styrelsen och påtalat behovet av att se över de åtta kategorierna som man idag kan anmäla bidrag till Guldspaden till. Med tanke på hur medielandskapet - och inte minst medieinnehållet - förändras så behövs en konstruktiv översyn. Exempelvis så har många mediehus, som historiskt mest publicerat skriven journalistik, idag även börjat producera högkvalitativa poddar och videomaterial. Guldspadejuryn vill göra en förutsättningslös översyn för att utreda om kategoriindelningen skulle kunna ändras för att bättre avspegla dagens journalistik.

Styrelsen föreslår att årsmötet beslutar:

- att ge Guldspadejuryn i uppdrag att genomföra en förutsättningslös översyn av kategorierna för att säkerställa att kategorierna speglar den journalistiska verkligheten på bästa sätt.
- att Guldspadejuryn till årsmötet 2026 inkommer med ett förslag på hur kategoriindelningen (eventuellt) bör revideras.

5d: Förslag om årsmötesformer

Styrelsen fick under årsmötet 2024 i uppdrag att under året undersöka hur FGJ på bästa sätt kan utveckla årsmötesformerna för att öka antalet deltagande medlemmar och därmed stärka föreningsdemokratin. Styrelsen har diskuterat nedan beskrivna alternativ.

Alternativ 1: Digitala möten

Fördelen med att hålla digitala årsmöten, via videokonferenser, är att alla medlemmar ges samma möjlighet att delta i årsmötet, oavsett om medlemmen deltar i det årets grävseminarium eller ej. Nackdelarna är att det kan vara tekniskt komplicerat att fastställa en röstlängd, då varje medlem måste identifiera sig med bankid eller liknande. Erfarenheterna från de digitala årsmötet FGJ hittills har hållit exempelvis under pandemin är att det inte lockar fler, snarare färre, medlemmar att delta i årsmötet jämfört med de årsmöten som hålls på plats i samband med grävseminarierna.

Alternativ 2: Hybridmöten

En annan möjlighet skulle kunna vara att hålla årsmöten i hybridform, alltså att det går att delta både på plats och digitalt. Fördelen med det är precis som för helt digitala möten att alla medlemmar ges möjlighet att delta. Nackdelen är att det kräver en än bättre teknisk setup för att deltagare på plats och digitalt ska kunna delta i mötet på lika villkor.

Alternativ 3: Annan tidpunkt

Årsmötet schemaläggs sedan ett antal år i skarven mellan att fredagens program är slut och Late night show tar vid. Fördelen med det är att samtliga deltagare på grävseminariet ges möjlighet att delta. Nackdelen är att förhållandevis få faktiskt utnyttjar möjligheten. Därför diskuterade vi om det skulle vara en bättre idé att förlägga årsmötet vid en annan tidpunkt under grävseminariet. Kanske till och med vid en tidpunkt där årsmötet är den enda punkten på programmet och därmed inte konkurrerar med andra programpunkter.

Alternativ 4: Bättre marknadsföring

Det sista förslaget vi diskuterat är att behålla det inarbetade upplägget, med årsmöte direkt efter att fredagens övriga program är slut, fortsätta bjuda på mackor, men att arbeta mer på att få årsmötet att bli en mer angelägen punkt på programmet för fler medlemmar. Inför årets årsmöte har vi i liten skala påbörjat detta, genom fler mejlutskick och postningar i sociala medier där vi bjuder in till årsmöte och påminner om deadline för motionstider och så vidare. Vi tänker oss att bli ännu bättre på detta till nästa årsmöte, börja tidigare och marknadsföra bättre.

Styrelsen föreslår att årsmötet beslutar:

- att behålla nuvarande upplägg med fysiska årsmöten i samband med grävseminariet och överväga vilken tidpunkt som är bäst
- att ge styrelse och kansli i uppdrag att förbättra kommunikationen kring årsmöten i syfte att locka fler medlemmar att delta

Bilaga 6: Inkomna motioner

Max Pröckl: Ge Guldspadejuryn bättre verktyg för att undersöka om inskickade bidrag bryter mot reglerna

Bakgrund

(namn på de inblandade och andra delar har bytts ut/strukits på FGJs Styrelses begäran)

2024 så lurade journalisterna X av mig ett researchmaterial som jag under tre års tid arbetat med.

De gjorde det genom att inleda ett samarbete med mig, avvakta tills jag lämnat över mitt researchmaterial och sedan ensidigt avbryta vårt samarbete.

Journalisterna X använde det sedan för att göra en serie program Program Y som de sålde till Etermedia Z.

När det stod klart att Program Y nominerats till en Guldspade så vände jag mig till juryn eftersom jag kunde belägga att Program Y byggde på min research och att bidraget därmed uppenbarligen brutit mot regeln att "Undersökningen skall vara ett originalarbete, självständigt genomförd." (<https://www.fgj.se/tavlingsregler>).

Juryn svarade att de inte tänkte titta på de bevis jag hade och förklarade det beslutet på följande sätt:

"Självklart ska juryn kontrollera att inskickade bidrag följer reglerna - och det gör vi också. Som jag sagt tidigare är vår kontroll- och bedömningsyta publicerad journalistik.

Att du anser att du blivit bestulen på research är dock inte juryns ansvar att utreda, det är fortfarande en sak mellan dig och den/dem du anser har bestulit dig." (Guldspadejuryn via sammankallande ledamot Kicki Hultin, mail, 8 mars 2024).

Mitt researcharbete hade inte publicerats någonstans innan Program Y publicerades.

Däremot så har jag använt Google Drive för att bygga mina databaser och ladda upp material vilket innebär att tidpunkterna då olika delar av grävprocessen genomförts, case samlats in o.s.v. finns dokumenterade. Även min inhämtning av material, kontakt med myndigheter samt mitt och journalisterna X samarbete finns dokumenterat i mail och chattar.

Ett påpekande

Observera att jag inte föreslår att årsmötet tar ställning i frågan om stölden av mitt arbete. Den frågan är (som juryn påpekat) mellan mig och journalisterna X.

Saken

Att juryns enda sätt att kontrollera om inskickade bidrag brutit mot Guldspadens regler är att titta på "publicerad journalistik" innebär att bidrag som uppenbart bryter mot Guldspadens regler kan bli nominerade så länge det inte finns annan "publicerad journalistik" att tillgå som juryn kan använda för att kontrollera om det inskickade bidraget bryter mot reglerna.

I praktiken har inte heller något bidrag till Guldspaden de senaste åren (eller så vitt jag vet någonsin) diskvalificerats för regelbrott. Uppenbarligen så är den process som används för att kontrollera bidragens regelefterlevnad i behov av förbättring.

Om förbättring inte sker så är risken för prisets integritet och status uppenbar. Vilket i sin tur skulle skada Föreningen grävande journalister, vilket i sin tur skulle skada journalistiken.

Syftet med min motion är att förbättra hur denna kontroll genomförs, samtidigt som juryns självständighet är viktig att slå vakt om.

För att ge årsmötet möjlighet att välja om det vill uppmana Guldspadejuryn att själva korrigera denna svaghet (Förslag 2), eller om årsmötet vill ålägga Guldspadejuryn att korrigera denna svaghet (Förslag 1) så lägger jag fram två förslag.

Förslag till beslut

Förslag 1

Att årsmötet beslutar att det från de (skriftliga eller i annan form) befintliga regler/stadgar/riktlinjer eller dylikt som styr Guldspadejuryns kontroll av inskickade bidrags regelefterlevnad stryks/tas bort/ändras de delar som har till följd att Guldspadejuryn inte har möjlighet att titta på något annat än "publicerad journalistik" för att avgöra om ett bidrag bryter mot prisets regler.

samt

Att det till de (skriftliga eller i annan form) befintliga regler/stadgar/riktlinjer eller dylikt som styr Guldspadejuryns kontroll av inskickade bidrags regelefterlevnad fogas/läggs till följande mening:

"I det fall att ett nominerat/inskickat bidrag anklagas för/upptäcks att bryta mot Guldspadens regler så har Guldspadejuryn möjlighet att titta på all tillgänglig dokumentation".

Förslag 2

Att årsmötet beslutar att uppmana Guldspadejuryn eller annan som har möjlighet att ändra i de (skriftliga eller i annan form) befintliga regler/stadgar/riktlinjer eller dylikt som styr Guldspadejuryns kontroll av inskickade bidrags regelefterlevnad till att från dessa stryka/ta bort/ändras de delar som har till följd att Guldspadejuryn inte har möjlighet att titta på något annat än "publicerad journalistik" för att avgöra om ett bidrag bryter mot prisets regler.

samt

Att årsmötet beslutar att uppmana Guldspadejuryn eller annan som har möjlighet att ändra i de (skriftliga eller i annan form) befintliga regler/stadgar/riktlinjer eller dylikt som styr Guldspadejuryns kontroll av inskickade bidrags regelefterlevnad till att till dessa foga/lägga till följande mening:

“I det fall att ett nominerat/inskickat bidrag anklagas för/upptäcks att bryta mot Guldspadens regler så har juryn möjlighet att titta på all tillgänglig dokumentation”.

Max Pröckl, Lund 2025-03-20

Styrelsens yrkande:

FGJ:s styrelse har tagit del av Max Pröckls motion om att ge Guldspadejuryn bättre verktyg för att undersöka om inskickade bidrag bryter mot reglerna. Styrelsen tackar för förslagen och för engagemanget.

Guldspadejuryn styrs dels av paragraf 4 i FGJ:s stadgar, där det bland annat står att “Juryn som helhet ska ha erfarenhet av att bedöma undersökande journalistik”, dels av tävlingsreglerna, som finns beskrivna på fgj.se, där det står att “undersökningen skall vara ett originalarbete, självständigt genomfört”. Att rätt upphovspersoner ska anges är en självklarhet.

Alla inskickade bidrag, möjligen med undantag av studentspadeklassen, är publicerade i svenska medier. Därmed har det gjorts en första självständig publicistisk bedömning av såväl materialets kvalitet som av vilka upphovspersonerna är. De upphovsrättsliga frågorna anser vi i första hand är en fråga för den publicerande parten.

Bidrag som skickas in till Guldspadejuryn kan också anmälas inom det medieetiska systemet, som Medieombudsmannen/Medieetiska nämnden eller Granskningsnämnden för radio och tv. Även dessa institutioner gör i förekommande fall en självständig bedömning.

Guldspadejuryn bedömer runt 200 bidrag varje år. I det fall juryn anser att det finns tveksamheter bakom ett inskickat arbete har juryn redan idag möjlighet att ställa kompletterande frågor till upphovspersonerna bakom arbetet. I det fall ett inskickat bidrag bedöms inte nå upp till kraven för att tilldelas en Guldspade så kommer juryn inte att nominera det arbetet. Det innebär att vi inte ser något behov av att kunna diskvalificera inskickade bidrag. Håller de inte måttet, så blir de inte nominerade.

Styrelsen föreslår att Max Pröckls motion avslås.

Bilaga 7: Styrelsens förslag till budget för verksamhetsåret 2025

	UTFALL 2024	BUDGET		
Kursintäkter	84 750	95000		
Gräv	666084	550000		
Medlemsavgifter	460583	500000		
Stödmedlemmar	175 000	200000		
Prenumeration/försäljning Scoop	5980	10000		
Guldspadeintäkter	108350	115000		
Bidrag Kulturrådet	150 000	90000		
Projekt	471258	0		
SUMMA INTÄKTER	2 122 005	1560000		
Personal	-976171	-1 050 217		
Scoop	-100 000	-100 000		
Webb utveckling och underhåll	-103 029	-41 000		
Projekt	0	0		
Hyra kontor Stockholm	-97 000	-110 000		
Förvaltning (resor, guldspadar, bo	-505 087	-508 783		
SUMMA UTGIFTER	-1 781 287	-1 810 000		
Resultat	340 718	-250 000		

Bilaga 8: Förslag till medlemsavgifter 2026

Då vi noterat att det finns en ganska hög omsättning bland medlemmarna, många betalar medlemskap för det år de tänker delta i Grävseminariet, men väljer att inte förnya medlemskapet året efter, kommer vi att se över rutinerna för att behålla de medlemmar vi har. Vi kommer också att ändra faktureringsrutiner så att det blir enklare för medlemmar att välja att betala för fleråriga medlemskap.

Medlemsavgifterna höjdes senast genom ett beslut på årsmötet 2024. För att stärka föreningens ekonomi och kompensera för allt högre kostnader föreslår vi ytterligare en mindre höjning inför 2026.

Styrelsen föreslår att årsmötet:

- Beslutar om höjda medlemsavgifter för 2026 enligt följande:

	2026	2025	2023
Medlem 1 år	590 kr	570 kr	550 kr
Medlem 2 år	1020 kr (spara 160 kr)	1000 kr (spara 140 kr)	960 kr (spara 140 kr)
Medlem 3 år	1500 kr (spara 270 kr)	1400 kr (spara 210 kr)	1350 kr (spara 300 kr)
Studerande 1 år	280 kr	250 kr	240 kr

Bilaga 9: Förslag till arvoden för styrelsen 2025

Styrelsens ordförande och kassör erhåller enligt tidigare årsmötesbeslut arvode för tolv dagar var årligen. Övriga ledamöter och andra förtroendevalda erhåller inga arvoden.

I och med att uppgiften att föreslå arvoden legat på styrelsen så har arvodena halkat efter övriga samhällets utveckling. En styrelse som fattar beslut om sina egna arvoden kommer att hålla igen. Den senaste uppräkningsen av arvodet gjordes på årsmötet för fem år sedan 2020 och har sedan dess legat stilla på 1 700 kronor per dag.

Sedan 2020 har kostnadsnivån i samhället ökat med ungefär 23 procent, enligt konsumentprisindex (KPI). Vi föreslår att arvodesnivåerna för 2025 justeras upp i motsvarande grad, vilket innebär en höjning med 400 kronor per dag.

Styrelsen föreslår att årsmötet beslutar:

- att höja arvodet till 2 100 kronor per dag för ordförande och kassör
- att inga andra förtroendevalda erhåller arvoden

Bilaga 10: Valberedningens förslag till förtroendevalda i Föreningen Grävande journalister och Grävfonden, 2025

18-20. FGJ:s STYRELSE

Samtliga ledamöter väljs på ett år, ordförande och kassör väljs särskilt

18. Ordförande

Ulla Sättereie	JMG	Göteborg	OMVAL
----------------	-----	----------	-------

19. Kassör

Lena Pettersson	SR Kronoberg	Växjö	OMVAL
-----------------	--------------	-------	-------

20: Övriga styrelseledamöter och suppleant

Ledamöter

Jessica Ziegerer	HD/Sydsvenskan	Malmö	OMVAL
Åsa Larsson	Källkritikbyrå	Stockholm	OMVAL
Anneli Megner Arn	TV4	Stockholm	OMVAL
Rolf Lunneborg	Sundsvalls Tidning	Sundsvall	OMVAL
Tobias Andersson Åkerblom	Göteborgs-Posten	Göteborg	OMVAL
AnnaKarin Löwendahl	Hem & Hyra	Göteborg	OMVAL (tidigare suppl)
Oskar Jönsson	SVT	Stockholm	NYVAL

Suppleant

Kenneth Westerlund	Södra Dalarnas Tidn	Hedemora	NYVAL
--------------------	---------------------	----------	-------

Avgår

Johan Lundahl, SVT Dalarna, och Nikolai Atefie, frilans

21. REVISORER

Väljs på ett år

Ordinarie

Malin Crona	SVT	Stockholm	OMVAL
Jill Eriksson	Frilans	Stockholm	OMVAL

Suppleant

Johan Lindén	SVT	Stockholm	OMVAL
--------------	-----	-----------	-------

22-23. GULDSPADEJURYN

Väljs på ett år, en ledamot utses till sammankallande

22. Ledamöter

Kicki Hultin	Frilans	Göteborg	OMVAL
Johan Åsard	Frilans	Stockholm	OMVAL
Berit Önell	Frilans	Hässleholm	OMVAL
Åsa Nicander	Frilans	Malmö	OMVAL
Marcus Melinder	SVT, på väg till VK	Nordingrå	OMVAL
Ulf Johansson	Frilans	Uddevalla	OMVAL
Sandra Foresti	JMG	Göteborg	OMVAL
Peter Olsson	SR, P4	Jönköping	OMVAL
Charlotta Friborg	SR	Stockholm	NYVAL

Avgår

Lena Kvist, Borås tidning

23. Sammankallande

Kicki Hultin	Frilans	Göteborg	OMVAL
--------------	---------	----------	-------

24-25. GRÄVFONDEN

Ledamöter och suppleanter väljs för två år i taget, varje ledamot har en personlig suppleant

24. Ledamöter och suppleanter som ska väljas för perioden 2025-27

Ordförande

Kerstin Brunnberg	Frilans	Stockholm	OMVAL
-------------------	---------	-----------	-------

Suppleant, vice ordförande

Ulla Sättereie	JMG	Göteborg	OMVAL
----------------	-----	----------	-------

Ledamot

Erik Palm	JMK, frilans	Stockholm	OMVAL
-----------	--------------	-----------	-------

Suppleant

Kerstin Forsberg	Frilans	Helsingborg	OMVAL
------------------	---------	-------------	-------

Ledamot

Joachim Berner	Företagare	Stockholm	OMVAL
----------------	------------	-----------	-------

Suppleant

Eva Burman	Dagens Arbete	Stockholm	NYVAL
------------	---------------	-----------	-------

Ledamöter och suppleanter som har ett år kvar på sina mandat

Ledamot

Cecilia Zadig	Frilans	Stockholm	VALD TILL 2026
---------------	---------	-----------	----------------

Suppleant

Malte Andreasson	Företagare	Stockholm	VALD TILL 2026
------------------	------------	-----------	----------------

Ledamot

Torbjörn von Krogh	Frilans	Stockholm	AVGÅR I FÖRTID
--------------------	---------	-----------	----------------

Suppleant

Kalle Jungkvist	Frilans	Stockholm	VALD TILL 2026
-----------------	---------	-----------	----------------

25. Fyllnadsval

Ledamot

Martin Schori	Aftonbladet	Stockholm	FYLLNADSVÄL 2025-26
---------------	-------------	-----------	---------------------

Ersätter: Torbjörn von Krogh